

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

๑. ในบทว่า อปคฺคฺโก นั้น มีเนื้อความเฉพาะบทดังต่อไปนี้ ฯ

พระสมณโคดม ชื่อว่า อปคฺคฺพะ เพราะอรรถว่า ปราศจากครรภ์ ฯ อธิบายว่า ไม่ควรถึงการเกิดใน เทวโลก ฯ อีกอย่างหนึ่ง พระสมณโคดม นั้น ชื่อว่า อปคฺคฺพะ เพราะมีครรภ์แล้ว ฯ อธิบายว่า พระสมณโคดม นั้น ชื่อว่า เป็นผู้มีส่วนได้ครรภ์แล้วต่อไป เพราะเป็นผู้ห่างจากครรภ์ในเทวโลก ดังนี้ หรืออธิบายว่า การอยู่ในครรภ์ในท้องมารดาของสมณโคดม นั้นเป็นการแล้ว ดังนี้ ฯ ก็ เพราะการนอนในครรภ์ต่อไปของพระผู้มีพระภาคไปปราศแล้ว ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ทรงพิจารณาเห็นความปราศจากครรภ์นั้น ในพระองค์ จึงทรงยอมรับอีกเหตุหนึ่ง ฯ ก็ บรรดาบทเหล่านั้น หลายบทว่า ยสฺส โข พุราหฺมณ อายสฺสิ คฺคฺกุเสยฺยา ปุณฺณพฺภาวณินิพฺพตฺติ ปิหฺนา เหล่านี้ พึงเห็นเนื้อความอย่างนี้ ดูก่อนพราหมณ์ การนอนในครรภ์ในอนาคตและความบังเกิดในภพใหม่ ของบุคคลใดอันคนละได้แล้ว เพราะมีเหตุอันมรรคชอดเยี่ยม (อรหัตมรรค) กำจัดเสียแล้ว ฯ ก็ ในอธิการนี้ ด้วยศัพท์ว่า คฺคฺกุเสยฺยา พระผู้มีพระภาคทรงระบุถึงชลาพุชะกำเนิด ฯ ด้วยศัพท์ว่า ปุณฺณพฺภาวณินิพฺพตฺติ ทรงระบุถึงอีก ๓ กำเนิดนอกนี้ ฯ อีกอย่างหนึ่ง ในสองบทว่า คฺคฺกุเสยฺยา ปุณฺณพฺภาวณินิพฺพตฺติ นี้ พึงเห็นเนื้อความอย่างนี้ว่า การนอนแห่งสัตว์ผู้เกิดในครรภ์ ชื่อว่า คฺคฺกุเสยฺยา ความบังเกิด คือ การมีภพใหม่ ชื่อว่า ปุณฺณพฺภาวณินิพฺพตฺติ ฯ เปรียบเหมือน แม่เมื่อกล่าววาทะ วิญญาณภูจิติ ดังนี้ ที่ตั้งอื่นนอกจากวิญญาณ ย่อมไม่มี ฉันทิ แต่ในที่นี้ ก็พึงทราบ (ว่า) ที่นอนอื่นจากครรภ์ก็ไม่มี ฉันทิ ฯ ก็ เพราะธรรมดาว่า ความบังเกิดที่เป็นการมีภพใหม่ก็มี ที่มิใช่การมีภพใหม่ก็มี แต่ในที่นี้ทรงประสงค์ถึงความบังเกิดที่เป็นการมีภพใหม่ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงกล่าวว่า ความบังเกิด คือการมีภพใหม่ ชื่อว่า ปุณฺณพฺภาวณินิพฺพตฺติ ฯ

๒. ในภิกขุนิเทศ มีวินิจฉัยดังนี้ ผู้ใดข่อมขอ เหตุนั้น ผู้นั้นชื่อว่า
ผู้ขอ ฯ อธิบายว่า จะได้ก็ตาม ไม่ได้ก็ตาม ข่อมขอ ด้วยการขออย่างประเสริฐ ฯ
ชื่อว่า ผู้เข้าไปอาศัยการเที่ยวขอ เพราะเข้าไปอาศัยการเที่ยวขอที่พระพุทธเจ้า
เป็นคันทรงเข้าไปอาศัยแล้ว ฯ จริงอยู่ ผู้ใดผู้หนึ่ง ละกองโกศน้อยบ้าง มากบ้าง
ออกจากเรือน บวชไม่มีเรือน ผู้นั้น ชื่อว่า เข้าไปอาศัยการเที่ยวขอ เพราะละ
การเลี้ยงชีพด้วยกสิกรรมและโครภกกรรมเป็นคันทรงแล้ว ขอมรับเพศ (บรรพชิต)
นั่นเอง เพราะฉะนั้น จึงได้ชื่อว่า ภิกขุ ฯ อีกอย่างหนึ่ง แม้นักตบที่เขหาบ
(มาดวาช) อยู่ในท่ามกลางวิหาร ก็ชื่อว่าเข้าไปอาศัยการเที่ยวขอ เพราะมีชีวิตเนื่อง
ด้วยผู้อื่น เพราะฉะนั้น จึงชื่อว่า ภิกขุ ฯ หรือชื่อว่า เข้าไปอาศัยการเที่ยวขอ
เพราะเกิดอุทสาหะในการบรรพชาอาศัยโภชนะคือคำข้าวที่หามาได้ด้วยปลีแข้ง
เพราะฉะนั้น จึงชื่อว่า ภิกขุ ฯ ผู้ใด ข่อมทรงผืนผ้าที่ถูกทำลายแล้ว เพราะทำลาย
คำัสสะและสี (ให้เสียไป) เพราะฉะนั้น ผู้นั้น ชื่อว่าผู้ทรงผ้าที่ถูกทำลายแล้ว ฯ
ในการทำลายคำเป็นคันทรงนั้น พึงทราบการทำลายคำ (ทำให้เสียราคา) เพราะเอา
มีดตัด ฯ จริงอยู่ ผืนผ้าแม้มีราคาคั่งพัน ที่เอามีดตัดเป็นชิ้นน้อยชิ้นใหญ่ ข่อมเสีย
ราคาไป คือ ข่อมไม่ถึงค่าเพียงครึ่งหนึ่งของราคาเดิม ฯ พึงทราบการทำลายคำัสสะ
ด้วยการเย็บด้วยด้าย ฯ จริงอยู่ ผืนผ้า แม้ที่มีสัมผัสอ่อนนุ่ม (เมื่อ) เอาด้ายเย็บแล้ว
กลายเป็นของมีคำัสสะเสียไป คือ ถึงความเป็นผ้าที่สัมผัสหยาบกระด้าง ฯ พึงทราบ
การทำลายสี เพราะสนิมเข็มเป็นคันทรง ฯ จริงอยู่ ผืนผ้าที่บริสุทธิ์สดใสด ถูกทำลายสี
(ทำให้เสียสี) คือเปลี่ยนสีเดิมไปด้วยสนิมเข็ม เริ่มตั้งแต่ใช้เข็มเย็บ ด้วยน้ำสกปรก
ที่เกิดจากเหงื่อมือ และด้วยการข้อมและการทำกัปปะในที่สุด ฯ ผู้ใด ชื่อว่าผู้
ทรงผืนผ้าที่ถูกทำลายแล้ว เพราะมาครว่าใช้ผืนผ้าที่ถูกทำลายแล้วด้วยอาการ
๓ อย่างนี้ ผู้นั้นชื่อว่า ภิกขุ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. คตฺตราชํ ปทคฺโค ๑ คพฺภโค อปคโคติ อปคพฺภโก ๑ อภพฺโพ
เทวโลกูปปคฺติ ปาปฺณิณฺณคฺติ อธิปฺปาโย ๑ หีโน วา คพฺภโก อสฺสาคิ
อปคพฺภโก ๑ เทวโลกคพฺภปริพาหิรคฺคา อายคฺติ หีนคพฺภปฏฺิลาภภาคฺติ
หีโน วาสฺส มาตุ กุณฺณิสฺสํ คพฺภวาโส อโหสิคฺติ อธิปฺปาโย ๑ ภควโค ปน
ยสฺมา อายคฺติ คพฺภเสยฺยา อปคคา คสฺมา โส คํ อปคพฺภคํ อคฺคณิ สมฺปสฺสสมาโน
อปรี ปริยํ อนุชานาคิ ๑ คตฺตร จ ยสฺส โข พฺราหฺมณ อายคฺติ คพฺภเสยฺยา
ปฺนพฺภวาทินิพฺพคฺติ ปหีนาคิ เอเตสํ ปทานํ เอวฺมคฺโค ทฏฺฐพฺโพ พฺราหฺมณ
ยสฺส ปุคฺคคฺคยสฺส อนาคเต คพฺภเสยฺยา ปฺนพฺภเว จ อภินิพฺพคฺติ อนุคฺคเรน
มกฺเคน วิทการณคฺคา ปหีนา ๑ คพฺภเสยฺยาคคฺคณเณ เจตฺต ชลาพฺุชาโยนิ
คคฺคิตา ๑ ปฺนพฺภวาทินิพฺพคฺติคคฺคณเณ อิตฺรา ติสฺโสปี ๑ อปิ จ คพฺภยสฺส เสยฺยา
คพฺภเสยฺยา ปฺนพฺภโวเอว อภินิพฺพคฺติ ปฺนพฺภวาทินิพฺพคฺติคคฺติ เอวเมคฺค อคฺโค
ทฏฺฐพฺโพ ๑ ยถา จ วิณฺณวณฺณจิตฺติ วุคฺคเตปี น วิณฺณวณฺโ ค อณฺเณ จิตฺติ
อคฺคิ เอวมิธปิ น คพฺภโค อณฺเณ เสยฺยา เวทิตพฺพา ๑ อภินิพฺพคฺติ จ นาม
ยสฺมา ปฺนพฺภวฏฺฏคฺคปิ อปฺนพฺภวฏฺฏคฺคปิ อคฺคิ อธิ จ ปฺนพฺภวฏฺฏคฺคา อธิปฺเปตา
คสฺมา วุคฺคํ ปฺนพฺภโวเอว อภินิพฺพคฺติ ปฺนพฺภวาทินิพฺพคฺติคคฺติ ๑

๒. ภิกฺขุณิพฺพเทเส ภิกฺขุคฺคิติ ภิกฺขุโก ๑ ลภฺนโค วา อลภฺนโค วา อริยาย
ยางนาย ยางคฺคิติ อคฺโค ๑ พุทฺธาทิหิ อชฺฌปคคํ ภิกฺขาจริยํ อชฺฌปคคคฺคา
ภิกฺขาจริยํ อชฺฌปคโค นาม ๑ โย หิ โกจิ อปฺปี วา มหนคํ วา โภคภฺขณฺฐํ
ปหาช อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺโค โส กสิโรภฺขาทิหิ ชีวิตกปฺปนํ
หิตฺวา ลิงคสมฺปฏฺิจจนเณว ภิกฺขาจริยํ อชฺฌปคโคติ ภิกฺขุ ๑ ปฺรปฏฺิพทฺธ-
ชีวิตคฺคา วา วิหารมชฺฌเณ กาชภคคํ ภูณฺชมาโนปี ภิกฺขาจริยํ อชฺฌปคโคติ
ภิกฺขุ ๑ ปิณฺณชฺยาโลปโกชนํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชชย อุตฺตสาหชาคคฺคา วา

ภิกขุขาริยํ อชฺฌุปกโตติ ภิกขุ ๑ อคฺขมสฺสวณฺณเมทฺธน ภินฺนํ ปญฺญํ ฐาเรตฺติ
 ภินฺนปฏฺฐโร ๑ คคฺคต สคฺคตจฺเจทฺธเนน อคฺขมเมทฺธ เวทิตฺตํ ๑ สหสฺสคฺคณโกปี
 หิ ปญฺญํ สคฺคตเกน ขณฺหาขณฺจิกํ ฉินฺโน ภินฺนคฺคโม โหติ ปุริมคฺคโต
 อุปจณฺณปี น อคฺคมติ ๑ สคฺคตสํสทิพฺพนํ สคฺคสเมทฺธ เวทิตฺตํ ๑ สุขสมฺมสฺสโตปี
 หิ ปญฺญํ สคฺคเตหิ สํสทิพฺโโต ภินฺนสคฺคโส โหติ ขรสมฺมสคฺคตํ ปาปฺพณาติ ๑
 สจฺจิมลาคีหิ วณฺณเมทฺธ เวทิตฺตํ ๑ สุปริสฺสทฺธโรปี หิ ปญฺญํ สจฺจิมมฺมโต
 ปญฺจาย สจฺจิมเลน หคฺคตเสทฺธมลชฺชิกาหิ อวสานํ รชนกปฺปกรณํ หิ จ ภินฺนวณฺโณ
 โหติ ปกตฺติวณฺณํ วิชฺหติ ๑ เอวํ ตีหากาเรหิ ภินฺนํ ปญฺญํ ฐารณโต ภินฺนปฏฺฐโรติ
 ภิกขุ ๑
